

ЧАСОПИСИ

ГЛАСНИК ДРУШТВА ЗА НАУКУ И УМЈЕТНОСТ ЦРНЕ ГОРЕ, II

Одјељење друштвених наука, књ. 1, Титоград 1975.

Мало је времена прошло од појаве првог броја његовог Гласника (које је издало Одјељење природних наука), а Друштво за науку и умјетност Црне Горе, ево, издаје и други том, овог пута као први број гласила Одјељења друштвених наука, под уредништвом Дима Вујовића.

Гласник Одјељења друштвених наука није по броју радова обиман (има их свега 8), али по резултатима који се у њему саопштавају значајан је за науку у Црној Гори.

У уводном раду Иван Божић третира улогу и права зетских војвода под деспотима у XV вијеку. Он се супротставља тврдњи професора Михаила Динића да је Зета у вријеме деспота била подијелена на два дијела, и на основу нових материјала и тумачења познатих тврдњи даје ново гледиште — да је ова област имала само једног војводу, који је, у име деспота, управљао овом облашћу. Тај војвода је, и по улози и по својим правима, одскакао од осталих, јер је имао много већа права од других и понашао се као деспотов намјесник.

Устанци у Грбљу у XV стољењу и ставови побуњеника предмет су опширног рада Милоша Милошевића. Он указује на заоштравање класних супротности и спољне интервенције за пацификацију овог подручја.

Владо Стругар, у литерарно надахнутом тексту, саопштава резултате својих истраживања и размишљања о италијанској окупацији југословенских земаља

(1941—1942). Рад је написан у форми сумарног прелета и скице италијанске окупационе власти у југословенским земљама.

За археологију има значаја рад Ђура Баслера о коштаном звиждаљки која је 1961. године откривена у Црвеној Стијени.

Петар Стојановић обрађује врло интересантно питање страних утицаја у црногорском праву, посебно на примјеру Божишићевог Општег имовинског закона из 1888. године. Он посебно указује на својеврсну симбиозу страних утицаја и домаћег права, утврђујући да је у њој превласт била на страни црногорског обичајног права.

Владислав Брајковић даје низ размишљања и научних опсервација о кодификацији новог југословенског пловидбеног права у свјетлу нових проблема поморског превоза. Он третира поморско право социјалистичке Југославије и пројект новог закона о поморској пловидби.

О историјском и актуелном значају „Критике Готског програма“ пише Драгутин Лековић. Поред осталог, он утврђује да је највећи значај овог Марксовог дјела у томе што не прави никакве уступке у принципима и идеологији, што је тако увијек актуелан и може да буде мото и за савремену политичку акцију.

Последњи, осми по реду рад у Гласнику је текст Обрена Благојевића „Скица за једну историју аграрно-економске мисли“. Указујући да је аграрно-економска ми-

сао најстарија форма економске мисли уопште, Благојевић истиче њене социјално-економске принципе. Управо је марксизам тај који игра важну улогу у развоју аграрно-економских теорија.

Научна и друга јавност поздравиле ово академијско гласило као важан допринос развоју свеукупног, посебно научног живота у Црној Гори.

Р. Јовановић

СТВАРАЊЕ, часопис за књижевност и културу, бр. 3 — Титоград 1976.

Ове године навршава се тридесет година од појаве првог броја „Стварања“, часописа за књижевност и културу. Њега су у октобру 1946. на Цетињу покренули Михаило Лалић, Јанко Ђоновић и Мирко Бањевић.

У протеклих тридесет година „Стварање“ је одиграло огромну улогу у одгајивању и афирмисању књижевног стваралаштва, естетике, историје књижевности, књижевне критике, умјетности и уопште културног живота у Црној Гори. Тиме је часопис дао велики прилог црногорском и југословенском стваралаштву.

У протеклом периоду часопис је давао своје странице свим књижевним гранама, свим областима културе и умјетности. Објављивао је и књижевна достигнућа припадника других народа, са разних континената. У оквиру Црне Горе и Југославије повезивао је и гарио културе наших народа и народности. Знао је да одабере оно најбоље, да подстакне и афирмише. Зато ће његов јубилеј уједно бити јубилеј књижевног стварања у Црној Гори у протеклих тридесет година. Уређивали су га познати књижевни и културни радници. Први његов главни и одговорни уредник био је Јанко Ђоновић (1947—1951), а затим: Мирко Бањевић (1951—1952), Чедо Вуковић (1953—1972) и Сретен Асановић (од 1972. године).

Мартовски број „Стварања“ садржински је разноврстан. Има неколико рубрика. Уводни прилог

— Шпанија — посвећен је четрдесетогодишњици борбе за Републиканску Шпанију и годишњицу смрти великог револуционара и хуманисте Вељка Влаховића. У овој рубрици објављена су два Вељкова чланка писана у Шпанији, и то: Врисак са Гранаде поновио се на Хараму и (други) Brigades de Choque.

У рубрици Поезија објављено је неколико пјесама Гојка Дапчевића, Момчила Параушића и Драгана Лакићевића.

Посебна рубрика посвећена је македонској прози. Приповијетком или одломком (у преводу македонских писаца) заступљени су: Славко Јаневски, Коле Чашуле, Томе Момировски, Димитар Солев, Благоје Иванов, Петар М. Андрејевић, Исак Чинго и Станимир Симјановски.

Рубрика Хоризонти доноси двије пјесме Павића Вујисића.

Простор у рубрици Са разних меридијана дат је аустралијским пјесницима Рандолфу Стоу, Петрину Кембелу и Џудити Рајт.

Рад др Јефта М. Миловића — Када је штампан „Горски вијеџац“ објављен је у рубрици „Његош“.

У рубрици Преписка, у припреми и преводу Вере Зоговић, објављено је неколико писама Горкога Зошченку и Зошченка Горком. Писма су објављена поводом 40-годишњице смрти Максима Горкога.

У рубрици Сусрети с књигама објављено је 6 приказа на поједине књиге. У последњој рубрици Роман „Стварања“ објављен је трећи наставак романа Звудије Хоћића „Гусињска година“.

Ј. Р. Бојовић